

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Heléne Fröborg
08-563 085 27
helene.froborg@uka.se

Utbildningsdepartementet

Universitetskanslersämbetets yttrande över möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning (U2020/03981/UH)

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har inbjudits att yttra sig över ovanstående promemoria.

Sammanfattning

UKÄ avstyrker förslaget om möjligheten för statliga universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning. UKÄ understryker i stället vikten av att studenter ges möjlighet att utveckla färdigheter som provas under utbildningen och menar att ett så resurskrävande förslag med tveksamhet når det syfte som eftersträvas.

Kommentarer till förslagets delar

Avsnitt 5. En möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning införs

Krav på lämplighet är viktigt för studenterna och för genomströmningen på lärarutbildningarna

UKÄ instämmer i att läraryrsförsejningen ställer krav på åtgärder som ökar antalet sökande och minskar avhoppet från utbildningarna, och att en väg att gå är att säkerställa att studenterna tidigt ges en bild av vad yrket innebär. UKÄ menar att VFU-kurser förlagda till det första läsåret är ett exempel på en mer resurseffektiv åtgärd som kan möta detta krav. UKÄ har erfarenhet, via intervjuer med lärosätesrepresentanter, VFU-handledare och studenter inom ramen för UKÄ:s utvärdering av övningsskolor (Rapport 2020:5) att studenter som genomför VFU tidigt under utbildningen, med handledning av yrkesskickliga och handledarutbildade lärare, får en tydlig uppfattning av vad yrket innebär. UKÄ delar inte synpunkten att det krävs andra metoder för att pröva den sökandes lämplighet, utan menar att de som antas till utbildningen utvecklar färdigheter och förmågor som provas mot examensmålen under utbildningen.

Universitet och högskolor får själva avgöra om krav på lämplighet ska föreskrivas. Med möjligheten för lärosätena att meddela föreskrifter för särskild behörighet som rör lämplighet för utbildningen finns en risk för olika bedömningar i samband med antagningen till lärarutbildningen vid de olika lärosätena. UKÄ anser att detta påverkar förutsägbarheten och transparensen negativt för sökande till utbildningarna. Det kan även ses som ett rättssäkerhetsproblem, om en sökande kan anses behörig vid ett lärosäte men

inte vid ett annat. Förslaget riskerar också att minska möjligheten till rörlighet mellan lärosäten för de studenter som antagits vid ett lärosäte, men som av olika anledningar vill antas till en senare del av ett program vid ett annat lärosäte. Om förslaget genomförs vill UKÄ understryka vikten av samarbete mellan lärosätena och att lämplighetsproven utformas och genomförs gemensamt så att ett godkänt prov är giltigt vid samtliga lärosäten inom samarbetet. Detta i syfte att minska risken för ovan beskrivna konsekvenser och för att spara resurser.

En annan rättssäkerhetsaspekt som UKÄ vill framhålla är utformningen av lärosätets bestämmelser för ett lämplighetsprov. Genom bemyndigandet får lärosätet ett stort ansvar för att utforma kriterier för en lämplighetsbedömning som är klara och tydliga och som den sökande förstår.

Bara vissa lärarutbildningar bör omfattas
Om förslaget ändå går igenom bedömer UKÄ det som rimligt att förslaget begränsas till program som inleds på grundnivå.

Avsnitt 7. Konsekvenser

UKÄ instämmer i att arbetet med att utforma och att administrera lämplighetsprov kommer att bli mycket resurskrävande för lärosätena och anser att det finns andra och mer resurseffektiva åtgärder som kan utvecklas ytterligare för att pröva studenters lämplighet under utbildningen. UKÄ avstyrker därför även av denna anledning förslaget om lämplighetsprov.

Ämbetet har i övrigt inga andra synpunkter på förslaget.

Beslut

Beslut om yttrandet har tagits av generaldirektör Anders Söderholm efter föredragning av utredaren Heléne Fröborg i närvaro av gruppchefen Viveka Persson, verksamhetsstrategen Per Westman och kommunikátören Maria Svensk.

Anders Söderholm
Generaldirektör

Heléne Fröborg
Utredare